Mikael Hidén

PERUSTUSLAKIVALIOKUNTA 9.6.2020 KELLO 10.30
HE 14/20 vp laiksi työttömyyskassalain muuttamisesta

Esityksen perustelujen (s. 11) mukaan ehdotetuilla muutoksilla on tarkoitus ”ajantasaistaa työttömyyskassalain säännöksiä vastaamaan nykyisin voimassaolevia käytäntöjä” ja ”vahvistaa hyväksi havaittujen toimintaohjeiden ja -mallien oikeudellista asemaa ja läpinäkyvyyttä säätämällä niistä lain tasolla” sekä lisäksi esittää ”poistettavaksi vanhentuneita säännöksiä”. Lakiehdotus näyttää hyvin vastaavan tätä kuvausta. Ulkopuolinen lukija voi esityksestä saada vaikutelman, että työttömyyskassojen toiminta on miltei hämmentävässä määrin ollut käytäntöjen ja erilaisten ohjeiden varassa myö sellaisissa asioissa, joissa viranomaisten toimintaa tavanomaisesti ohjataan lailla. Tilannetta selittää ainakin osin se, että työttömyyskassat ovat yksityisoikeudellisia yhteisöjä, jotka hoitavat julkista tehtävää. Lain yleisen tarkoituksen huomioon ottaen on ymmärrettävää, että ehdotukseen ei näytä sisältyvän ongelmia perustuslain kannalta. Esityksen perusteluihin sisältyy lyhyt esityksen suhdetta perustuslakiin ja säätämisjärjestystä koskeva jakso. Jaksossa esitetty ja lakiehdotuksen sisältö ei minusta anna tässä juuri aihetta minkään perustuslainmukaisuuskysymyksen enempään käsittelyyn.

Mainitsen kuitenkin yhden yksityiskohdan ehdotuksessa. Ehdotuksen 12 a §:n 1 momentin lopun mukaan ”Finanssivalvonta voi antaa tarkempia määräyksiä hallintojärjestelmästä, jatkuvuussuunnitelmasta ja kirjallisista toimintaperiaatteista”. Ehdotuksen perustelujen (s.32) mukaan ”Finanssivalvonnalla säilyisi nykylain mukainen mahdollisuus antaa tarkempia määräyksiä tässä momentissa mainituista yleisistä hallintovaatimuksista”. Nykyinen 12 a § on lisätty lakiin vuonna 2008.

Muutokseen johtanut esitys oli suppea, ko. valiokuntamietintö hyvin lyhyt ja perustuslakivaliokuntaa ei kuultu (HE 170/08vp; StVM 38/08 vp). Tuolloin hyväksytyn säännöksen mukaan Finanssivalvonta antoi ”tarkemmat määräyksert sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä”. Nyt käsillä olevan ehdotuksen tarkastelussa ei valta antaa tarkempia määräyksiä ”jatkuvuussuunnitelmasta ja kirjallisista toimintaperiaatteista” ole tässä merkittävä. Sen sijaan on syytä kysyä, mitä kaikkea voisi sisältää valta antaa ”tarkempia määräyksiä” ” hallintojärjestelmästä” , siis valta , jota on vaikea kuvata ”nykylain mukaiseksi”. ”Hallintojärjestelmä” säätelykohteen määrittelynä voisi pitää sisällään monenlaisia, merkittäviäkin asioita. Perustuslain 80 §:n 2 momentin mukaan myös muu viranomainen (kuin asetuksen antamiseen oikeutettu) voidaan lailla oikeuttaa antamaan oikeussääntöjä tietyin edellytyksin.. Tällaisen valtuutuksen tulee kuitenkin olla soveltamisalaltaan täsmällisesti rajattu. Minusta on mahdollista katsoa, että tässä po. säätelyvaltuus on - ehkä huomaamattomuudesta - kirjoitettu PL 80,2 §:n kannalta liian väljäksi.